

до зниження макроекономічного кругообігу на ринку, виробництву вітчизняного продукту та в кінцевому результаті еміграції підприємців для створення свого бізнесу в більш вигідних умовах.

Аналізуючи пройдені етапи країн з розвинутою ринковою економікою, можна сказати, що валютне регулювання реалізується в трьох основних еволюційних формах. Перший етап - період ослаблених, зруйнованих економік, нестабільності валюти і характеризується найбільш жорсткими обмежувальними заходами. Другий етап - це шлях до лібералізації в зв'язку з розвитком економіки, зовнішньоекономічної діяльності, зростанням валового продукту і зміцненням національної валюти. На даному етапі закономірно реалізується поступове пом'якшення валютних обмежень. І, нарешті, третій етап - валютна лібералізація, зняття обмежень. [1].

При валютній лібералізації функція контролю залишається, але застосовуються в більшій частині не адміністративні заходи, а інструменти кредитно- грошової, фіксальної політики.

На початку березня 2018 року було розроблено Національним банком законопроект "Про валюту". Нове законодавство передбачає покрокову валютну лібералізацію ринку. На даний час, документ очікує свого прийняття. Таким чином, при затвердженні нових змін, Україна, поступово перейде до другого, еволюційного етапу економіки, що в, першу чергу, дозволить українським підприємцям, без зайвих обмежень, розвивати мікро та макро економіку країни.

Ухвалення закону дозволить:

- здійснювати всі кредитно- фінансові операції, що прямо не заборонені законом;
- використовувати замість генеральних та індивідуальних ліцензій, лише одну, що значно прискорить процес документації;
- під валютний нагляд будуть потрапляти лише суми, що перевищують відмітку в 150 тисяч гривень, так як на разі всі операції підпадають під фінансовий моніторинг, це не дає зосередити сили на основних проблемах;
- буде припинено декларування валютних цінностей за кордоном, що також відіграє важливу роль для економіки країни.

Підводячи підсумок аналізу проблем валютної політики в Україні, важливо підкреслити наступні варіанти для їх вирішення:

- необхідно усунути регуляторні бар'єри для старту та ведення бізнесу;
- надати нові робочі місця в політиці молодим та перспективним фахівцям, котрі пройшли підвищення кваліфікації за кордоном, та набрались досвіду у країн- лідерів з сильною макро та мікро економікою. Дію пропозиції на практиці підтверджує розвиток країн з колишніми централізовано- плановими економіками. Грузія, Естонія, Литва, Латвія, мають вищі темпи економічного зростання, ніж Україна, через вчасну ліквідацію подібних проблем валютної політики. Регулюючи валютні відносини, акцент потрібно робити не на заборонах, а на створенні сприятливого валютного клімату, через комплексну модернізацію законодавства.

1. Валютна лібералізація в Україні: природний шлях чи запізнілі заходи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA010082

І. Й. Яремко

Національний університет «Львівська політехніка»

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ В УПРАВЛІННІ ВАРТІСТЮ

На теперішній час найбільш ефективною вважається концепція вартісно-орієнтованого управління, яка, демонструючи збільшення ринкової вартості власного капіталу (ціну акцій) підприємства, дає змогу залучати акціонерний капітал у це підприємство як потенційно привабливий інвестиційний об'єкт. Показник вартості (критерій нарощеної (створеної) вартості) підприємства у сучасній економіці відіграє визначальну роль в управлінні, оскільки він синтезовано відображає фінансово-економічні параметри та очікувані перспективи його розвитку.

Концепція управління підприємством на основі критеріїв зростання вартості його бізнесу (Value Dased Management - VBM) сформувалась як інтегрована концепція, яка базується на фундаментальних результатах теорії корпоративних фінансів і методах стратегічного менеджменту. Розроблення і впровадження у практику цієї концепції пов'язується із зростанням кількості та ролі інституційних інвесторів, які, прагнучи максимізувати власний дохід, тиснули на управлінський персонал з метою переорієнтації діяльності останніх на максимізацію вартості підприємства. Попри те, інвестування капіталу акціонерами вимагає достовірних даних про теперішню вартість власного капіталу підприємства та визначення його майбутньої (очікуваної) вартості. Тобто йдеться про систему принципів, які характеризують «fair value, тобто справжню (чесну) вартість» підприємства.

Незважаючи на достатньо теоретично обґрунтований базис безпосередньо самої вартісної концепції управління, на практиці виникає низка проблем, передусім забезпечення у ній процесів об'єктивною інформаційною базою, яка, зокрема, пов'язується також недосконалістю діючої системи обліку, що формує показники фінансової звітності. Значна частина формалізованої інформації, що надходить на даний час на ринок у формі корпоративної звітності, не відповідає потребам її користувачів: «...всього 19% опитаних інвесторів і 27% аналітиків визнали фінансові звіти корисним інструментом встановлення реальної вартості компаній». Глобальне опитування компанією Pricewaterhouse – Coopers представників високотехнологічних галузей США і Канади все ж засвідчує про визнання корисності показників фінансової звітності для встановлення об'єктивної вартості ринкових суб'єктів.

Низький рівень адекватності формату звітності умовам ведення бізнесу в постіндустріальній економіці замінюється застосуванням значної кількості неформалізованих (нефінансових) показників (індикаторів), здебільшого вибудованих на основі експертних оцінок. За своєю природою нефінансові показники мають складний характер, самі по собі вони є умоглядними та узагальнено характеризують процеси функціонування, фінансово-майнові і ринкові позиції та перспективи компанії на ринках продукції, галузевої конкуренції, фондових ринках і ринках капіталів. Здебільшого нефінансові (неформалізовані) показники стосуються інформаційно-інтелектуальних економічних ресурсів і ринкових чинників цінності капіталу компанії.

Враховуючи недостатнє розкриття інформації про інтелектуальний капітал у фінансовій звітності, розробники й адепти стратегічних карт пропонують публікувати їх у складі пояснювальної записки до офіційної публічної звітності. Вважається, що методологічне обґрунтування сегрегації фінансових і нефінансових показників у системі BSC подолано. Проте, у багатьох дослідженнях і публікаціях подолання існуючих проблем розглядається в площині їх заміни формалізованими показниками публічної фінансової звітності.

Спрямованість адаптації «класичної» системи обліку і фінансової звітності у вартісно-орієнтовану систему науковці розглядають в різних ракурсах. Базовою і домінуючою позицією вважається необхідність максимально можливого переведення інформації в публічній звітності у вартісні показники: «основними вимогами до зміни концептуально-методологічних засад обліково-звітної системи є наближення балансової вартості суб'єкта ринкової економіки до його ринкової оцінки» [1, с.24]. Проте, переорієнтація єдиної формалізованої облікової звітної системи на вартісно-орієнтовану, що забезпечує інформаційну підтримку управління процесами формування вартості, ускладнюється низкою об'єктивних причин, що перешкоджають реалізації цієї функції.

Так, наприклад, Х. Кепнік у праці «Вартісно-орієнтований бухгалтерський облік: еволюція чи революція» визначив, що функція фінансового обліку не полягає у вимірюванні вартості бізнесу як цілого, а полягає у тому, щоб супроводжувати інформацію про економічні ресурси підприємства» [2]. На противагу цьому, М.Х. Еванс, відносно відображення в обліку результатів формування вартості підприємства, тобто забезпечення його сучасних фінансових функцій через публічне представлення показників у фінансовій звітності, вважає досяжними лише при відмові від використання традиційної бухгалтерської моделі [3]. О.А. Лаговська, визнаючи невідповідність існуючої методології бухгалтерського обліку новим умовам господарювання, доцільність впровадження концепції вартісно-орієнтованого управління у вітчизняну практику, обґрунтовує «необхідність трансформації концептуальних засад бухгалтерського обліку» [4, с. 115].

У базовій основі економічного оцінювання для вартісної парадигми і надалі спостерігається тенденція до використання у них дедалі більшої кількості неформалізованих показників, проте “дослідження, виконані Центром ділових інновацій (Center for Business Innovation) компанії “Ernst & Young”, показують, що аналітики надають нефінансовим показникам вищу значущість, ніж цього вимагається”, Відсутність задовільних наукових пояснень і обґрунтувань за методиками сформованих систем і моделей вартісної оцінки висуває вимогу вироблення суттєво нових принципів і на їх основі удосконалення концептуальних засад оцінювання вартісних параметрів підприємства з максимально можливим залученням формалізованих показників офіційної звітності підприємства.

1. Пилипенко Л.М. *Розвиток концепцій побудови системи публічної звітності корпорацій в умовах постіндустріальної економіки: монографія* / Л.М. Пилипенко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 336с. 2. Kapnick H. *Value-based accounting : evolution or revolution* / Harvey Kapnick. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://newman.baruch.cuny.edu/digital/saxe/saxe_1975/kapnick_76.htm . 3. Evans M.H. *Creating Value through Financial Management* / Matt H. Evans. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oercommons.org/courses/creating-value-through-financialmanagement/view> 4. Лаговська О.А. *Перспективи використання концепції вартісно-орієнтованого управління, як основи системної трансформації бухгалтерського обліку: передумови виникнення та генезис* / О. А. Лаговська // *Вісник СевНТУ : збірник наукових праць. Серія : Економіка і фінанси.* – 2012. – Вип. 130. – С. 111-116.

А.І. Ясінська

Національний університет «Львівська політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Значимість і важливість трансакційних витрат в економіці країни є беззаперечними, так само як і фактична їх наявність на будь-якому підприємстві. Керівники, менеджери різних рівнів управління все більшу увагу сьогодні приділяють трансакційним витратам на рівні підприємства, адже вони здійснюють суттєвий вплив на результати господарської діяльності. Ефективність досягнення цілей підприємства, а також використання ресурсів, своєчасне виявлення факторів впливу на величину трансакційних витрат зумовлюють розроблення та впровадження нових підходів щодо розуміння специфіки цих витрат, зокрема, визначення їх сутності, типології, класифікації, відображення в обліку і звітності. З метою створення умов для досягнення поставлених цілей, управління підприємством здійснюється за функціями управління, однією з яких є контроль. У складовій системі управління підприємством контроль забезпечує зворотній зв'язок між об'єктом та суб'єктами управління. Особливість трансакційних витрат полягає в тому, що вони мають пряме відношення до процесу управління, і виникають вони, щоб забезпечити цей процес, тому саме контроль трансакційних витрат повинен підтвердити ефективність у їх виникненні. Основними завданнями внутрішнього контролю трансакційних витрат підприємства, які необхідно виконати можна віднести наступні:

- контроль щодо виконання правил отримання, обробки, інтерпретації, фіксації та передачі інформації про склад, розмір, місце, період виникнення трансакційних витрат;
- контроль за відображенням аналітичної інформації про величину трансакційних витрат у затверджених формах типових первинних документів на підприємстві;
- контроль за обліковим відображенням трансакційних витрат у затвердженому робочому плані рахунків та субрахунках;